

28 november 1914

Geïnterneerden.

Gisteren is in de Koninklijke Militaire Academie te Breda weer een Belgische soldaat geïnterneerd. Hij had zich te Zundert bij de militaire overheid aangemeld.

De Belgische officieren van gezondheid te Amersfoort hebben aan de minister van oorlog het verzoek gericht uit Nederland te mogen vertrekken.

Naar het Vaderland verneemt, is het antwoord ingekomen, dat er geen bezwaren voor het vertrek bestaan. Alle negen Belgische officieren van gezondheid te Amersfoort en twee te Harderwijk zullen nu vertrekken. Ze gaan naar het front.

Geïnterneerden.

Te Harderwijk zijn gisteren 5000 geïnterneerden uit de tenten overgegaan in barakken. In het geheel zullen er 49 barakken worden gebouwd. Zodra mogelijk zullen uit Gaasterland nog 2000 geïnterneerden naar Harderwijk worden overgebracht. In plaats van één kantineloods, zoals eerst de bedoeling was, die 5000 personen zou kunnen bevatten, zullen er 2 worden gebouwd, ieder met plaats voor 4000. In het kamp zal ook nog een hulpkerk worden gesticht.

De geestelijke verzorging van alle geïnterneerden in Nederland heeft de minister van oorlog overgelaten aan het comité tot ontwikkeling en ontspanning van de geïnterneerden, met toezegging daarvoor van rijkssteun.

3 december 1914

Geïnterneerden.

Men schrijft ons:

In een der interneringsdepots, welke doet niet ter zake, bevindt zich een groot aantal Belgische officieren en onder deze heerst niet ten onrechte grote ontstemming.

Een majoor, twee kapiteins, een 1^e luitenant en een pas aangestelde 2^e luitenant, allen behorend tot hetzelfde korps, waarvan een groot gedeelte nog deelneemt aan de gevechten op de westelijke vleugel der geallieerden, hebben namelijk bericht ontvangen, dat zij ontslagen zijn als officier. Men wil weten of een zelfde lot ook anderen, die eveneens over de Nederlandse grens trokken, nog boven het hoofd hangt.

Ze hebben niet alleen hun ambt verloren, doch zijn in een vreemd land, hoe gastvrij ook, plotseling zonder middel van bestaan.

Gisteren voormiddag zijn in Den Haag, vergezeld van een 1^e luitenant der infanterie van het leger hier te lande, aangekomen acht geïnterneerd geweest zijnde officieren van gezondheid van het Belgische leger, die van ons legerbestuur vergunning hebben gekregen, naar hun land terug te keren. Zij meldden zich aan het ministerie van oorlog en kort vóór hun vertrek bij de Belgische legatie.

Er bevindt zich ook weer een priester in gevangenschap, nl. abbé Beyaerts, een Belg van geboorte, die zijn priesterlijke bediening vroeger in Engeland heeft uitgeoefend en sedert enige tijd rustend geestelijke in zijn geboortestad was. Hij is gevangen genomen, omdat hij brieven schreef als correspondent aan een Engels blad. Wetende, dat sommige personen brieven naar Holland trachtten te

bezorgen, liep een “burger” sommige adressen af, om te vragen of men ook brieven in Holland had te posten. De abbé heeft die man een brief voor het Engelse blad meegegeven, en een paar uur later werd hij gevangen genomen. Eerstdaags zal hij naar Duitsland worden vervoerd.

Verzet van Belgische geïnterneerden.

Belgische geïnterneerden hebben hedenmorgen in het interneringskamp te Zeist verzet gepleegd. De Nederlandse bewakingstroepen hebben gevuurd, met het gevolg, dat er zes Belgische geïnterneerden werden gedood en negen gewond.

Reeds gisteravond was er enig verzet onder de geïnterneerden waar te nemen. De elektrische leiding werd doorgesneden, waarop onmiddellijk politie uit Zeist werd ontboden.

Hedenmorgen is er versterking van de bewakingstroepen uit Utrecht ontboden.

Het verzet is nu geheel onderdrukt.

Er zijn 7 doden en 22 gewonden, van wie 4 ernstig.

Verzet van Belgische geïnterneerden.

Nader meldt men ons:

In de laatste dagen bestond er enige gisting onder de Belgische geïnterneerden te Zeist. Toen het elektrisch licht gisteravond uitging, was de ontevredenheid vrij algemeen. Vanmorgen om half negen kwam het tot een formeel oproer.

Er werden ruiten ingeslagen, tonnen bier ingetrapt, en er ontstond een grote drang naar de uitgang.

Er zijn ongeveer 11.000 man in het kamp ondergebracht, en er zijn 1000 man bewakingstroepen.

Toen de geïnterneerden het kamp wilden verlaten, werden zij tot zesmaal toe gewaarschuwd, zich rustig te houden en geen pogingen aan te wenden tot verzet.

Toen deze sommaties niet hielpen en beantwoord weren met gejuuw, werd er tenslotte gevraagd, met gevolg, dat er 7 doden vielen en 22 personen werden gewond, van wie 4 vrij ernstig. Daarna keerde de rust weer.

Van andere zijde meldt men ons:

Ledigheid is des duivels oorkussen en tevens een van de hoofdoorzaken van de relletjes, die gisteravond en hedenochtend plaats hadden in het kamp van geïnterneerde Belgische militairen bij Soesterberg, waar het in de laatste dagen al meer en meer giste. Een andere oorzaak is het bezoek van vrouwen, dat reeds moest worden ingeperkt. Woensdag trachtten drie of vier geïnterneerden hun vrouwen te vergezellen in burgerkleding.

De dienstdoende wachtmeester der Belgische gendarmerie hield hen tegen en waarschuwde de officier der Nederlandse wacht. Er ontstond tumult; de gendarme werd naderhand mishandeld, en later werden de daders gestraft. In de late avond van gisteren en in de vroege ochtend van heden nu heeft de kantine het moeten ontgelden; veel werd er in vernield, veel bedorven. De wacht van 200 man, intijds versterkt, kwam tussenbeide en was ten laatste genoodzaakt te vuren. Er vielen zes doden, tien man werd ernstig

en twaalf licht gewond, die onderscheidenlijk naar het militair hospitaal te Amersfoort en naar het St. Elisabethsziekenhuis aldaar werden overgebracht.

De Nederlandse wacht is er afgekomen zonder letsel van betekenis.

4 december 1914

Verzet van Belgische geïnterneerden.

Blijkens ambtelijke berichten, bedraagt bij het oproer in het interneringskamp te Zeist onder de Belgische geïnterneerde onderofficieren en manschappen het getal doden 6 en dat der gewonden 15.

Commandant van het kamp is de gepensioneerde generaal-majoor der artillerie Knol.

Er ligt voor de bewaking van het kamp te Zeist een bataljon infanterie.

Woensdagmiddag werd het nodig gevonden, extra maatregelen te nemen. Een sectie van 25 man, onder luitenant Valkhoff, kreeg afwisselend met een andere sectie onder luitenant Innemee de wacht gedurende de nacht. Herhaaldelijk werd 's avonds nog gesommeerd om rustig te blijven. Ook de overste Collard begaf zich persoonlijk nog eens naar de Belgen en sprak ze aan. Doch niets hielp, zodat tenslotte enige schoten in de lucht over het gebouw moesten worden gelost. Hierop is de dag van gisteren gekomen met het openlijke verzet, dat spoedig onderdrukt was.

Het Handelsblad meldt nog, dat de Belgen stenen wierpen naar luitenant Mallinckrodt. Reeds voordat de luitenant overging tot het nemen van de uiterste maatregel, waren enkele Belgen in arrest

gesteld, die betraapt waren op diefstal uit de bestormde en geforceerde kantine, waaruit zijn ontsnapten met flesjes bier in de hand.

Men meldt ons uit 's Gravenhage:

Grote bevreesing wekt in medische kringen het wegvoeren van 35 Belgische dokters en apothekers, waaronder dr. Generaal Stainforth, Chevalier Walter van Haveren en anderen, die uit België zijn vertrokken onder Duits geleide, naar aanleiding van een verzoek der Duitse overheid. In de mening, dat zij volgens artikelen der Conventie van Genève van 1906 door het bezettend leger werden opgeëist om hun dienst in een andere plaats voort te zetten, werden zij door een Duits officier naar Heidelberg gebracht en daar verklaarde men hen, dat aangezien twee Duitse dokter op grond van slechte behandeling en weigering om Franse gewonden te verplegen, door een Parijse rechtbank tot straffen zijn veroordeeld, zij nu als krijgsgevangenen zouden worden behandeld. Zij moeten thans in de omgeving van Heidelberg, in overigens vrij goede omstandigheden, tot werkeloosheid zijn gedoemd.

Verzet van Belgische geïnterneerden.

Drie van de vier Belgische geïnterneerden, die gisteren bij het verzet in het interneringskamp te Zeist zwaar werden gewond, zijn in de afgelopen nacht overleden. De toestand van de vierde schijnt hopeloos. In het kamp is thans alles rustig.

5 december 1914

Verzet van Belgische geïnterneerden.

Bij het bedwingen van het verzet in het interneringskamp te Zeist zijn gedood: Pierre Desmet; 2^e linieregiment uit Borgerhout; Gaston Bontemps, genie Molenbeek (17 jaar oud); Joseph Richard Epeykens, 4e linieregiment uit Antwerpen; Camile de Vrieze, 9e linieregiment, Brussel; Joseph de Mayer, genietroepen, Willebroek en François Ceuppens, genietroepen, Elsene.

Aan de bekomen verwondingen zijn overleden: Honoré Clemens van het 9e linieregiment uit Korbeek, en Philippe Haerdts, 4e linieregiment uit Antwerpen.

Vragen aan de minister van oorlog.

Mr. P. J. Troelstra heeft de volgende vraag gericht tot de minister van oorlog:

Heeft de minister een onderzoek doen instellen naar de omstandigheden en feiten, die aanleiding hebben gegeven tot de betreurenswaardige gebeurtenissen van 3 december in het kamp der geïnterneerden te Zeist, naar de aard van die gebeurtenissen en naar het optreden van de zijde der Nederlandse militairen bij die gelegenheid?

Is de minister bereid, zo spoedig en volledig mogelijk aan de tweede kamer de resultaten van het onderzoek mee te delen?

Men meldt ons uit Maastricht:

In het begin van de oorlog, toen er vóór de forten van Luik slagen geleverd zijn, waren enige Belgische burgergeneesheren ingelijfd bij de militaire Rode Kruisdienst en nadat de troepen verderop waren getrokken, bleven zij in de buurt van Luik achter om de gekwetsten te verplegen in de ambulances. Toen echter de meeste verpleegden ontslagen waren, werden de geneesheren op de kommandantur te

Luik ontboden. Men had hier hun diensten verder niet nodig en zonder hun toestemming of goedkeuring af te wachten, zouden zij naar Münster worden gezonden om daar mee te helpen in de ziekenhuizen tegen een door de Duitsers bepaalde bezoldiging. Ze werden onder geleide naar Duitsland gebracht. In plaats van te Münster kwamen zij te Osnabrück terecht, waar men hen gewoon als gevangenen beschouwde en opsloot. Zo schijnen ook verscheidene Belgische jongelui uit Luik, studenten die hun studies als dokter of geheel of bijna geëindigd hadden, door de Duitsers aangezocht te zijn om in Münster de gewonden de gaan verplegen en in plaats daarvan eveneens als krijgsgevangenen naar Osnabrück gevoerd. De families van die jongelui stellen alle pogingen in het werk om hun zonen vrij te krijgen.

6 december 1914

Verzet van Belgische geïnterneerden.

Men deelt aan de Nieuwe Courant mee, dat de heer Troelstra, naar aanleiding van het gebeurde te Zeist, de minister van oorlog zou aangeboden hebben, samen met de socialistische Belgische volksvertegenwoordiger Camille Huysmans naar het interneringskamp te Zeist te gaan; deze laatste zou dan zijn landgenoten daar toespreken en trachten hen tot rede te brengen. De minister zou evenwel het aanbod hebben afgewezen en verklaard zelf voornemens te zijn strenge maatregelen te nemen om de orde in de kampen te handhaven.

Men meldt ons uit Maastricht:

De 17 krijgsgevangenen uit Visé, die dezer dagen uit Münsterlager zijn teruggekomen, vertellen, dat zij in het begin zeer slecht geherbergd waren en het eten er beslist onvoldoende was.

Naderhand zijn ze naar andere barakken overgebracht en kreeg ieder een matras en twee dekens. Het brood was goed, de soep slecht, maar de hoeveelheden veel te klein, zodat ze in de kantine van het geld, dat ze zelf nog hadden, hun rantsoen moesten aanvullen.

Van al de kleren en het geld, door hun families en kennissen soms met moeite bij elkaar gebracht, hebben ze nooit iets ontvangen. Wel moesten ze een reçu tekenen, dat het geld was aangekomen.

Alleen de mannen boven 65 en onder 17 jaar zijn vrijgelaten. Ze zijn 's nachts uit Münsterlager vertrokken en naar Luik gebracht, waar één zich dadelijk naar zijn familie begaf, de anderen naar de Kommandantur gingen. Daar zorgde men, dat ze goed te eten kregen en toen konden ze een goed heenkomen zoeken. Passierscheine om buiten het land te gaan, kregen ze niet. Ihr seid bescheinigt, zegde men hen, wijzend op de met witte verf geschilderde woorden: Kriegsgefangener Münsterlager, die ze nu aan 2 kanten op hun goed hadden. Zo zijn ze dan in ons land gekomen.

7 december 1914

Begrafenis geïnterneerden.

Zaterdagmiddag heeft op de rooms katholieke begraafplaats te Soesterburg met militaire eer de teraardebestelling plaats gehad van 8 geïnterneerde Belgen, die bij het verzet in het kamp te Zeist donderdag gedood waren. In de ochtend had een deputatie van de Belgische geïnterneerden, 6 man uit iedere barak, gedefileerd, daarna werd een korte lijkdienst gehouden door de Belgische aalmoezenier. De stoet bestond uit een detachement geleide met omfloerste trommel, onder commando van Luitenant Valkhof, vier

lijkkoetsen met elk 2 kisten, bedekt met kransen van Belgische officieren en soldaten, een palmtak van Hollandse officieren en een krans van de ouders van een der doden.

In de stoet volgden zeer vele Belgische officieren, de deputatie van de Belgische geïnterneerden en enige Hollandse officieren. Op het kerkhof werden de kisten in een gemeenschappelijk graf gedragen door Hollandse soldaten. De beaarding geschiedde door 2 Belgische geestelijken en de pastoor van Soesterberg.

Verzet van Belgische geïnterneerden.

Heden is aan de minister van oorlog door de betrokken militaire autoriteiten een uitvoerig rapport verzonden betreffende de oproerige beweging verleden week onder de geïnterneerde Belgische militairen in het kamp bij Zeist.

Naar men ons nader meldt, is de Telegraaf-boot van de firma H. Braakman & C° alhier bij Antwerpen aangehouden om een streng onderzoek te ondergaan: 3 Belgen, die verdacht werden brieven bij zich te hebben, zijn gevangen genomen.

Geïnterneerden

9 december 1914

Verzet van Belgische geïnterneerden. Het lid van de tweede kamer, de heer E. J. Beumer, heeft de volgende vragen tot de minister van oorlog gericht:

1. Is juist, hetgeen de dagbladen meldden, dat mr. P. J. Troelstra, naar aanleiding van de betreurenswaardige gebeurtenis, op 3 december in het interneringskamp te Zeist voorgevallen, de minister van oorlog heeft aangeboden, om met Camille Huysmans, de Belgische volksvertegenwoordiger, genoemd kamp te bezoeken, opdat laatstgenoemde alsdan zijn

landgenoten zou toespreken en trachten hen tot rede te brengen?

2. Indien ja, is de minister bereid mede te delen welk antwoord door hem op dat aanbod is gegeven.

Ook mr. Frans van Cauwelaert, Belgisch volksvertegenwoordiger voor Antwerpen, heeft onze minister van oorlog aangeboden, de Belgische geïnterneerden te Zeist naar aanleiding van het droevige voorval te gaan toespreken en hen de raad te geven, die zij in de huidige omstandigheden zijns inziens van node hebben. De minister heeft aanvaarding van dit aanbod momenteel niet nodig geacht.

De Heer Van Cauwelaert heeft zondag de bij het voorval verwonde soldaten te Amersfoort bezocht. Hij heeft zich verder ter beschikking van het ministerie gesteld voor het houden van voordrachten en het organiseren van ontwikkelingsavonden voor de Belgische geïnterneerden, niet alleen te Zeist, maar ook op andere plaatsen.

Geïnterneerden.

Gisteren heeft zich aan de grens bij Zundert weer een Belgisch soldaat ter internering aangemeld. Hij is naar de Koninklijke Militaire Academie te Breda overgebracht.

Het Nederlandse comité tot steun van Belgische en andere slachtoffers te Amsterdam heeft een brief van de plaatselijke commissie te Amersfoort ontvangen, waarin werd gewezen op een misstand, waarvan de, voor het merendeel behoeftige, familieleden der geïnterneerden in het kamp van Zeist de nadelen ondervinden.

Als zij in de grensstations verklaren, het kamp te Zeist te willen bezoeken, wordt hun een kaartje verkocht naar Zeist. Zij komen dan aan aan het station S. S. Zeist-Driebergen, doch daar het kamp wel ligt in de burgerlijke gemeente van die naam, doch bij Soesterberg,

in de nabijheid van Amersfoort, moeten zij een lange en dure omweg maken, eerste met de elektrische tram naar Zeist en van daar per lokaaltrein of tram naar Amersfoort. Dikwijls komen zij daar te laat aan om het kamp nog te kunnen bezoeken, zodat zij nog te Amersfoort moeten overnachten.

Het comité verzoekt iedereen, die met geïnterneerden of hun familieleden in verband staat, dezen in te lichten, dat bovenbedoelde personen een spoorwegkaartje hebben te nemen, niet naar Zeist, maar naar Amersfoort. Van het station daar kunnen zij per tram voor één dubbeltje het interneringskamp spoedig bereiken.

Geïnterneerden.

De geïnterneerde Belgen in Gaasterland zullen niet verplaatst worden. De slaappleatsen worden verbeterd.

Gewonde Belgische militairen.

Het Rotterdamse Rode Kruis heeft besloten, de kliniek in de Raampoortstraat voor de kerstdagen te sluiten, omdat het aantal verpleegden voortdurend vermindert en er voorlopig geen kans bestaat, om nieuwe verpleegden te moeten opnemen.

De in de kliniek verpleegden, op het ogenblik zijn er nog 54, zullen in overleg met de medische adviseur dr. S. J. Halbertsma en het lid van het Rotterdamse comité dr. G. van Eysselsteijn, over verschillende ziekeninrichtingen hier ter stede verdeeld worden.

In het geheel zijn hier ter stede nog ongeveer 60 gewonde Belgische militairen in verpleging.

10 december 1914

Interneringskampen.

De minster van oorlog heeft gisteren van 10 tot 4 uur vertoefd in de interneringskampen te Zeist en in beide kampen een conferentie gehad met de betrokken commandanten. De minister wijdde bijzondere aandacht aan de barakken, de keukens en de zalen voor ontvangst van bezoekers. Bij zijn vertrek betuigde hij zijn grote tevredenheid aan de dirigerende officier over de toestand, waarin hij de kampen gevonden had. De minister was vergezeld van de chef van de genie en van zijn adjudant, kapitein de Quay, tijdelijk chef van de tweede afdeling van het departement van oorlog. De minister vertrok om 4 uur naar Amersfoort en zal vandaag de kampen te Harderwijk bezoeken.

De Belgische consul te Breda heeft bericht ontvangen, dat hij door zijn regering gemachtigd is tot het uitbetalen van de achterstallige salarissen aan de Belgische ambtenaren van de spoorwegen, post en telegrafie. Met deze uitbetaling zal vandaag begonnen worden.

Twee der Belgische geneesheren, die in de ambulances om Luik zijn werkzaam geweest en door de Duitsers te Osnabrück werden gevangen gehouden, hebben thans geschreven, dat ze uit hun gevangenschap zijn ontslagen en aangesteld, de een in Celle in Hannover en de andere in Posen, beiden als geneesheer over een interneringskamp.

12 december 1914

Geïnterneerden.

Drie Belgische militairen, onder wie een korporaal der genie, zijn te Budel over onze grens gekomen en ter internering naar Eindhoven gebracht.

Belgische geïnterneerden.

Het vluchtelingenkamp, dat bij Ede wordt opgericht, komt aan de Arnhemse Straatweg, ter hoogte van de Ginkel.

15 december 1914

Geïnterneerde Belgische officieren.

De interneringscommandant te Harderwijk heeft de Belgische officieren toegestaan zich voortaan 15 kilometer buiten de stad te begeven. Tot heden bedroeg die afstand 5 kilometer.

17 december 1914

Belgische vluchtelingen en geïnterneerden.

Gisterenmiddag heeft de Belgische minister Helleputte een bezoek gebracht aan de oude Effectenbeurs te Amsterdam, waar het comité voor Belgische vluchtelingen is gevestigd. Hij had daar een onderhoud met de commissaris van de rijkspolitie, de heer Simons de Ruiter. Vergezeld van de Belgische afgevaardigde dr. Van Cauwelaert en van mr. Stuart, bracht de minister een bezoek aan het gebouw voor de huisvesting van Belgische vluchtelingen en woonde een uitdeling van kledingstukken bij. Bij deze gelegenheid betuigden de heren hun ingenomenheid met de resultaten van het werk.

Vervolgens vertrok minister Helleputte naar het interneringskamp te Zeist. Naar wij vernemen, ligt het in het voornemen van de minister, ook aan andere interneringskampen een bezoek te brengen.

18 december 1914

Geïnterneerden.

In de laatste dagen hebben zich aan de Kon. Mil. Academie te Breda vijf Belgische militairen ter internering aangemeld. Zij zullen morgen naar Zeist gezonden worden.

Geïnterneerden.

Naar de Leeuwarder Courant van het bestuur der afdeling Leeuwarden van het Algemeen Nederlands Verbond verneemt, hebben 38 Frans sprekende Belgen hun wens te kennen gegeven de Nederlandse taal aan te leren. Aan hun verlangen wordt voldaan; zij krijgen thans geregeld les in het Nederlands.

19 december 1914

Gewonde Belgische militairen.

Heden is de Rode Kruiskliniek in de Raampoortstraat alhier gesloten. De 31 gewond geweest zijnde Belgische militairen, die daar nog werden verpleegd, zijn allen overgebracht naar het Sint Franciscusgasthuis.

Alvorens de kliniek te verlaten, hebben de Belgen allerhartelijkst afscheid genomen van de directrice, mevrouw Ch. Kleyn van Willigen, de zusters en de helpsters.

21 december 1914

Geïnterneerden.

De kamerleden die door de sociaaldemocratische kamerfractie aangewezen werden om een onderzoek in te stellen naar de toestanden in de kampen, waarin Belgische militairen zijn geïnterneerd, zijn naar men ons meldt, met dit onderzoek reeds gereed gekomen.

Aanvankelijk was het hun bedoeling, samen alle kampen te bezoeken, maar in verband met de spoed, die betracht moest worden, hebben zij de arbeid verdeeld.

Het ligt in het voornemen van de heren Polak en Van Kol, leden der eerste kamer, binnenkort ook het kamp te Bergen te bezoeken, waar Duitse militairen zijn geïnterneerd.

22 december 1914

Geïnterneerden.

Volgens de Leeuwarder Courant schijnt het thans wel voor zeker te kunnen worden aangenomen, dat de Belgische geïnterneerden te Leeuwarden binnenkort daar vandaan zullen gaan.

Verder meldt dit blad, dat vijf hier te lande geïnterneerde gewezen Belgische officieren, die in verband met hun gedrag aan het front tot soldaat zijn gedegradeerd, naar het interneringsdepot te Leeuwarden zijn overgebracht.

23 december 1914

Belgische paters.

Gisteren zijn te Grave in het klooster der Damianen 14 paters van die orde aangekomen uit Munster, waar zij 100 dagen in de gevangenis hadden doorgebracht.

Deze paters, onder wie 7 priesters, werden te Aarschot door de Duitsers gevangen genomen. Thans zijn er reeds 50 paters Damianen uit België in het klooster van die orde te Grave ondergebracht.

Geïnterneerden.

De te Assen geïnterneerde Belgen zullen binnenkort het kamp te Oldebroek betrekken.

Te Brugge is, naar aan De Tijd wordt geseind, de bejaarde rustende priester abbé Beyart, die gevangen genomen is omdat hij een correspondentie verzonden had voor het Engelse dagblad The Times, door de krijgsraad voor dit feit tot 3 jaar gevangenisstraf veroordeeld en naar Duitsland gevoerd.

Geïnterneerden.

Naar aanleiding van het besluit tot overplaatsing van de te Assen geïnterneerde Belgische militairen, is namens de Asser Handelsvereniging een telegrafisch verzoek gericht tot H. M. de Koningin en de minister van oorlog om het interneringsdepot te Assen te doen blijven. De kamer van koophandel heeft een telegram aan de minister van oorlog gezonden met de vraag, of er mogelijkheid kan bestaan, dat het interneringsdepot te Assen blijft en of een aanbod van gratis terrein voor het bouwen van barakken invloed kan hebben op een gunstig besluit.

24 december 1914

Geïnterneerden.

Naar men aan de Telegraaf meldt, is besloten tot opheffing van de interneringsdepots te Assen, Zwolle, Kampen en Leeuwarden.

Die vier depots worden verdeeld over Harderwijk en Oldebroek. Harderwijk wordt aangevuld tot een sterkte van 12.500; Zeist komt dan tot een sterkte van 14.500.

Het kamp in Gaasterland blijft bestaan.

Bij het bericht dat de bejaarde rustende priester abbé Beyart, die gevangen genomen is omdat hij een correspondentie verzonden had voor het Engelse dagblad The Times door de krijgsraad te Brugge tot 3 jaar gevangenisstraf is veroordeeld en naar Duitsland gevoerd, tekent de Times aan dat zij nooit enige mededeling van abbé Beyart heeft ontvangen.

Interneringsdepots.

Naar thans wordt medegedeeld, ligt het in de bedoeling van het oorlogsbestuur, om de interneringsdepots voor Belgische militairen te Amersfoort, met bijbehorend kamp te Soesterberg, Harderwijk en Gaasterland, in stand te houden en de legerplaats te Oldebroek in te richten tot kamp voor de thans te Assen, Leeuwarden, Zwolle en Kampen verblijvende geïnterneerden.

Verloven aan geïnterneerden te Amersfoort en Zeist.

De generaal-commandant van de interneringsdepots te Amersfoort en Zeist heeft besloten, als kerstgeschenk, van 25 dezer af, verloven van 24 uur toe te staan aan de geïnterneerde onderofficieren, korporaals en soldaten.

De aanvragen moeten 's morgens tussen 8 en 9 uur gericht worden tot de heer Henriette, luitenant bij de Belgische grenadiers, op zijn bureau in de infanteriekazerne te Amersfoort.

25 december 1914

Uitgeweken en geïnterneerde Belgen.

Naar aanleiding van de vrij menigvuldig voorkomende mededelingen in de dagbladen omtrent plaatselijk onderzoek door belangstellenden van de door de regering ingerichte verblijfplaatsen voor de uitgeweken en geïnterneerde Belgen, werd, bij het afdelingsonderzoek van het desbetreffende wetsontwerp tot verhoging van de begroting van binnenlandse zaken voor 1914, het vertrouwen uitgesproken, dat dergelijke onderzoekingen niet plaats zouden vinden dan met voorkennis en goedvinden der regering. Er werd op gewezen, dat op vele plaatsen uitgewekenen ledig lopen en hun verblijf van geen gunstige invloed is op hun omgeving. Om deze reden achtte men het beter, dat zij in kampen werden ondergebracht. Vele vluchtelingen maken wel bezwaar tegen het verrichten van arbeid op grond, dat zij door werken anderen hun verdiensten zouden ontnemen, maar men meende, dat het niet aan hen was, daarover te oordelen.

29 december 1914

Geïnterneerden.

Men schrijft ons uit Havre:

Over de muiterij onder de Belgische geïnterneerden heeft de Belgische gezant te 's Gravenhage een rapport uitgebracht aan zijn regering, die thans te Havre is gevestigd. Aan dit rapport waren toegevoegd uitknipsels uit verschillende Nederlandse bladen.

Het rapport zelf heb ik niet onder ogen kunnen krijgen, maar uit volkomen zekere bron verneem ik, dat de strekking van dit rapport niet ten nadele is van de Nederlandse militaire macht, die wel genoodzaakt was, zich krachtdadig te doen gelden.

Belgische vluchtelingen en geïnterneerden.

Het inlichtingenbureau der Belgische legatie in Den Haag voor vluchtelingen, geïnterneerde militairen, enz. is verplaatst van de Nassau Dillenburgerstraat 23 naar het Lange Voorhout 17.

31 december 1914

Geïnterneerden.

Zes Belgische officieren, die sedert 11 oktober te Amersfoort vertoefden op erewoord, hebben dit teruggevraagd en zijn gisteravond naar Urk vertrokken, waar zij worden geïnterneerd.

1 januari 1915

Geïnterneerden.

Woensdag hebben zich te Tilburg drie Belgische soldaten laten interneren, 2 infanteristen en 1 artillerist.

Zij hadden in de forten van Antwerpen gelegen en waren reeds sedert 10 oktober aan het heen en weer reizen tussen België en Nederland. Thans wisten ze geen uitweg meer, hadden hun militair pakje weer aangetrokken en meldden zich nu ter internering aan. Ze zijn naar Zeist overgebracht.

2 januari 1915

Krijgsgevangenen.

Berlijn, 1 januari. Het aantal militaire krijgsgevangenen dat in Duitsland is geïnterneerd bedraagt bij het einde van het jaar 8138 officieren en 577.785 man.

In dit aantal is een deel der Russen, die bij de vervolging in Russisch Polen gevangen zijn genomen en zij die nog op transport zijn, niet begrepen.

De gevangenen bestaan uit: Fransen 3459 officieren (waaronder 7 generaals) en 215.905 man; Russen 3575 officieren (waaronder 18 generaals) en 306.294 man; Belgen 612 officieren (waaronder 3 generaals) en 36.852 man; Engelsen 492 officieren en 18.824 man.

Het via Kopenhagen, blijkbaar van de Russische minister van oorlog afkomstige bericht, dat in Rusland 1140 Duitse officieren en 134.700 Duitse soldaten zich in krijgsgevangenschap bevinden is misleidend. De Russen hebben alle burgerlijke gevangenen, die bij het begin van de oorlog zijn aangehouden en geïnterneerd, er bij geteld. Het aantal militaire krijgsgevangenen bedraagt op zijn hoogst 15 procent van het opgegeven aantal. Daarbij moet nog in aanmerking worden genomen, dat een groot deel daarvan gewond in handen der Russen zijn gevallen.

Dagboek van de oorlog (Karel Van de Woestijne).

Brussel, 8 december.

3 januari 1915

Naar aanleiding van het bericht dat de hoogleraren Pirenne en Fredericq te Gent gijzelaars zijn, meldt een onzer lezers ons dat beiden thans ontslagen zijn en dat er gegronde aanleiding bestaat om aan te nemen, dat zij niet opnieuw lastig gevallen zullen worden.

5 januari 1915

Het gebeurde in het kamp van Zeist.

De minister van oorlog heeft een uitvoerig antwoord aan de voorzitter van de tweede kamer ingezonden op de vragen van de heer Troelstra betreffende het instellen van een onderzoek naar de gebeurtenissen op 3 december 1914 in het kamp der geïnterneerden te Zeist.

Aanleiding.

De minister wenst zich te onthouden van beschouwingen over de niet aan de oppervlakte liggende oorzaken, welke kunnen hebben geleid tot de ongeregeldheden, die een krachtdadig optreden onvermijdelijk maakten. Die oorzaken zijn van psychologische aard en liggen buiten het invloedsbereik der regering en der met de zorg en de bewaking der geïnterneerden belaste personen.

In het hier volgende zullen slechts de grieven worden opgesomd, toegelicht en zoveel mogelijk weerlegd, welke door de bij het onderzoek gehoorde geïnterneerden werden medegedeeld en door hen als aanleiding tot de ongeregeldheden werden aangegeven.

1 Beperking der bewegingsvrijheid.

De geïnterneerden, althans een deel van hen, wensen in de gelegenheid gesteld te worden op ruime schaal bezoek te kunnen ontvangen en zich, hetzij alleen, hetzij met hun familie, buiten de afgerasterde ruimten van het kamp naar de nabijgelegen gemeenten te begeven.

Deze wensen kunnen slechts op beperkte schaal worden ingewilligd. Het is gebleken geen aanbeveling te verdienen de bezoekers, overwegend vrouwelijke, binnen de eigenlijke barakkenkampen toe te laten. Aan de pachter van elk der kantines is echter de verplichting opgelegd een aan het barakkenkamp grenzend gebouw te plaatsen, waar bezoekers kunnen worden ontvangen. Aanvankelijk van primitieve aard, zijn deze gebouwen sedert verbeterd.

Aangezien op de commandant van het interneringsdepot de verplichting rust met de meeste nauwgezetheid tegen ontvluchting der geïnterneerden te waken en pogingen daartoe bij herhaling, soms ook met gunstige uitslag, werden gedaan, kan in verband met de plaatselijke toestand slechts in uitzonderlijke gevallen en onder de vereiste controle het verlaten van de kampen worden toegelaten.

2 Het niet beschikken over een kantine.

Bij het ontwerpen der barakkenkampen werd reeds dadelijk rekening gehouden met de aanbouw van de nodige ruime kantines. Het spreekt echter vanzelf dat, met het oog op het naderende gure jaargetijde, gelet op het feit, dat duizenden aanvankelijk onder linnen tenten gelegerd waren, in de eerste plaats de bouw van legerbarakken werd ter hand genomen met al wat verder reeds terstond onmisbaar was: keukens, waslokalen, toiletten, waterleiding, elektrische verlichting enzovoort. De kantines waren dan ook op 3 december nog niet gereed en men moest zich behelpen met enige kleine, vluchtig opgeslagen kermistenten.

3 Te hoge prijs der te koop gestelde waren.

In de aanvang te Amersfoort, waar de capaciteit der bestaande militaire kantine uit de aard der zaak onvoldoende was, en later ook te Zeist, zolang een overeenkomst met de pachter voor de kantine aldaar nog niet was aangegaan, werden venters met stalletjes en verkoopwagens toegelaten. Ondanks voortdurend toezicht kwamen daarbij misbruiken voor, in het bijzonder wat de hoedanigheid der koopwaar betreft. Dit is gebleken uit de rapporten van de gemeentelijke keuringsdienst. Door de over het geheel mindere kwaliteit der koopwaar en doordat de verkopers weinig of geen onkosten hadden, waren deze in de gelegenheid hun prijzen betrekkelijk laag te stellen. Toch waren deze voor sommige artikelen hoger, dan die welke op de tarieven der pachters zijn genoteerd. Die pachters hebben daarenboven de kosten voor meubilering, verwarming en verlichting der kantinegebouwen te hunnen last. Daarbij komt nog de prijsstijging van sommige

artikelen. Hoewel dientengevolge de tarieven der pachters dooreen genomen iets hoger zijn dan die der venters, mogen zij in genen dele te hoog worden geacht; zij worden vastgesteld in overleg met de directeur van de gemeentelijke keuringsdienst te Amersfoort. Het gehalte der koopwaar beantwoordt aan billijke eisen.

- 4 Het ontbreken van tochtportalen aan de ingangen der logiesbarakken.

Inderdaad werd hierdoor bij sterke wind uit sommige richtingen het verblijf in de barakken onaangenaam. Thans wordt hierin voorzien.

- 5 De gedwongen ledigheid.

Het lag in het voornemen de eerste groep geïnterneerden, die naar het barakkenkamp waren overgebracht, de behulpzame hand te laten bieden bij de omvangrijke aanbouw die nog moest plaats hebben. Die hulp had echter weinig te betekenen, aangezien de geïnterneerden daartoe weinig lust vertoonden, en een soort lijdelijk verzet zich openbaarde. Niet veel beter ging het met enig grondwerk, dat verlangd werd, tot het weggraven van enige oneffenheden in het terrein binnen de omrastering van het kamp en het aanbrengen van enige voorzieningen voor de afvoer van water in de enigszins drassige bodem. Het lijdelijk verzet, hiervoor bedoelt, openbaarde zich vooral doordat uit de ploegen die voor arbeid werden aangewezen, telkens tal van personen, door zich op de ziekenrapporten te melden, zich aan de arbeid onttrokken. Wel werden, voor een zeer aanzienlijke waarde, planken, toebehorende aan de aannemers der gebouwen ontvreemd, teneinde met allerhande soort gereedschap, op een of andere wijze binnengebracht, verschillend knutselwerk, stoeltjes, kastjes, enz. te vervaardigen.

Als reden, waarom men niet aan de barakkenbouw of aan het grondwerk wilde meewerken, werd opgegeven dat men daardoor de Nederlandse werkman het brood uit de mond nam.

Ongeregelde heden op 2 december.

Reeds in de namiddag van 2 december kwamen ongeregelde heden voor. Als eerste aanleiding moet worden aangemerkt het in arrest stellen (rond 3 uur in de namiddag) van een drietal Belgische geïnterneerden, die door twee rijksveldwachters in een gangetje tussen twee gebouwtjes der kantine op het bezoekersterrein aangetroffen werden, bezig hun militaire uniformen tegen burgerkleding te verwisselen.

Blijkens het rapport van een der schildwachten had een Belgische vrouw, die op bezoek kwam, burgermannenkleding onder haar rokken verborgen, binnen het kamp gebracht. Tengevolge van deze arrestatie werden de geïnterneerden oproerig en schoolden voor de omheining bij de toegang tot het kamp tegenover de wacht bijeen, waarbij in het bijzonder een der geïnterneerden, die zich reeds de gehele middag sarrend en beledigend tegen officieren en rijksveldwachters had gedragen, blijkbaar de leiding van het relletje op zich nam. Op zijn voorbeeld begon de samengeschoolde menigte te loeien en te schreeuwen tegen elke officier op politiemann, die zich daar ophield. (De hierboven bedoelde leider behoorde de volgende dag tot de gedoden).

De samenrottende Belgen scholden op de Hollanders, staken vloekend en dreigend de vuisten op tegen de wacht en bleken het mee op de binnen het kamp aanwezige Belgische gendarmen gemunt te hebben die zij er van verdachten hun landgenoten te hebben verraden, toen de laatsten bezig waren zich te verkleeden met het doel in burgerkleding te ontvluchten.

Twee aanwezige kapiteins, onder wie de commandant van het interneringskamp n° 1, trachtten de menigte tot rust te brengen,

eerst door de mensen met kalmte en geduld toe te spreken, daarna door ze op bevelende toon te bewegen naar de barakken terug te keren. Geleidelijk, doch slechts over korte afstand werd daaraan voldaan. Tenslotte bleek evenwel krachtiger optreden noodzakelijk. Met behulp van een tiental manschappen van de wacht lukte het, zonder gebruik te maken van wapens, hen terug te drijven tot in de nabijheid van de keukens, waarbij nog een derde kapitein assistentie verleende. Een der belhamels werd daarbij gegrepen, wist zich weer los te rukken, doch werd daarna met behulp van twee soldaten gearresteerd.

Teneinde een nieuw opdringen van de menigte naar de uitgang van het kamp te beletten, deed de hiervoor genoemde commandant door de soldaten van de wacht een cordon vormen, en begaf zich vervolgens met de beide andere bedoelde officieren buiten de omheining ter verdere observatie.

Het blazen van het signaal "eten" had tenslotte tot gevolg dat de menigte zich verspreidde.

Ter voorkoming van mogelijke verdere ongeregeldheden werd door de commandant van het interneringskamp n° 1 een detachement van 50 man van het bewakingsbataljon gevraagd, ter beschikking van een der hoger bedoelde kapiteins, die die nacht op wacht zou blijven. De beide anderen (onder wie de commandant) gingen huiswaarts.

Tijdens het eten maakte de op wacht gebleven kapitein een ronde door de barakken. Men zat gedeeltelijk bij kaarsen, gedeeltelijk in het duister, aangezien het elektrisch licht niet kon worden ontstoken ten gevolge van een stoornis, die later bleek te zijn

ontstaan door beschadiging van de isolatie van de hoogspanningskabel in de Galgensteeg nabij Bussum.

De rust scheen vrijwel teruggekeerd, alleen het gebrek aan verlichting gaf tot enige opwinding aanleiding.

Inmiddels was het gevraagde detachement van 50 man, waarbij ook een hoofdofficier, alsmede enige lagere officieren, binnen de omheining aangekomen. Aangezien de gemoederen rustiger werden, stelde de in het kamp op wacht zijnde kapitein aan de zonet bedoelde hoofdofficier voor, het detachement weer buiten de omheining te doen brengen, hetgeen geschiedde, terwijl kort daarop ook de officieren uit elkaar gingen en het detachement verder weggeleid werd. Ongeveer terzelfder tijd was het elektrisch licht weer hersteld.

Omstreeks half acht 's avonds ontstonden er opnieuw samscholingen; grote groepen trokken joelend door het kamp, bewogen zich in de richting van de uitgang en eisten vloekend en schreeuwend, dat de 3 gearresteerde mannen zouden worden losgelaten onder bedreiging anders alles te zullen afbreken.

Inderdaad begonnen zij aan de ijzerdraadafluiting te rukken, waarbij enige draden knapten, terwijl verder het kantinegebouw het moest ontgelden, waarvan de ruiten werden ingegooid.

De schildwacht achter het kantinegebouw trachtte diegenen die met stenen wierpen, te beduiden daarmee te eindigen. Denkend dat zij hem door het kabaal niet konden verstaan, schoot hij zijn geweer in de lucht af.

Ook een vaandrig, die met een kleine afdeling van de wacht naar het kantinegebouw gezonden was, heeft, toen werd doorgestaan

met het ingooien van ruiten, na duidelijke en herhaalde waarschuwing enige hoog gerichte schoten doen afgeven.

De bende ging daarop uiteen.

De kapitein, die op wacht was, en zich een uur verwijderd had voor het gebruik van het middagmaal, kwam juist weer het kamp binnen en trad met verschillende mensen in gesprek.

Als gewoonlijk waren geniesoldaten de woordvoerder, en ook thans weer werd, natuurlijk tevergeefs, verzocht om de drie in de kampcellen opgesloten geïnterneerden (waarvan hiervoor sprake was) vrij te laten.

De kalme uitleggingen en terechtwijzingen van die kapitein, die verschillende vermeende grieven aanhoorde, en daarop mededeelde dat billijke klachten aanleiding zouden geven tot een rechtvaardig onderzoek, deden, althans ogenschijnlijk, een meer tevreden stemming terugkeren. Daarbij ondervond hij veel steun van verschillende Belgische militairen.

De nacht ging verder rustig voorbij.

Gebeurtenissen op 3 december.

Toen de administrateur van de kantinepachter 's morgens omstreeks 8 u 15 de kantine binnenkwam bleek hem, dat men het niet gelaten had bij het inwerpen der ruiten met stenen en lege biervaten, de vorige avond, maar dat verschillende koopwaren waren ontvreemd en dat gevulde biervaten uit de kramen waren weggehaald en leeggedronken. Terwijl deze administrateur in de kramen bezig was, werd het werpen met stenen herhaald.

De commandant van het interneringskamp n° 1, bij zijn aankomst om 8 u 30 reeds gewaarschuwd door de kapitein die de wachtdienst had, dat nieuwe onlusten konden worden verwacht, kreeg ook persoonlijk terstond de overtuiging dat de toestand nog niet normaal was. In verband daarmee droeg hij de luitenant van piket op, zich met het piket in de nabijheid van de wacht gereed te houden en binnen de omheining te komen, zodra verergering van de toestand zulks noodzakelijk maakte.

Bedoelde luitenant, die juist was teruggekeerd van het interneringskamp n° 1, had op zijn terugmars reeds gezien dat de nog overgeschoten ruiten van de kantine met stenen werden verbrijzeld.

Pogingen, door hem en door een der aanwezige kapiteins om de mannen tot rede te brengen, mochten niet baten. Het gejoel der geïnterneerden hield niet op; hun houding werd uitdagender.

Toen dan ook tegen de tent van de commandant van het interneringskamp n° 1, waarin deze zich had begeven tot het houden van zijn rapport, een daarheen geworpen voorwerp aanbonsde, trad deze officier naar buiten en richtte hij tot de officier van piket het verzoek krachtig op te treden, desnoods te schieten.

De luitenant begaf zich hierop naar het wachtlokaal, verzamelde het piket en deelde zijn manschappen mee, dat zij uitsluitend naar zijn commando moesten luisteren en dat hij alleen de verantwoordelijkheid droeg.

Aangezien een afdeling Belgen, van schoppen en kruiwagens voorzien, het kamp naderde, en gevreesd werd, dat deze werkwilligen door hun oproerige landgenoten tot verzet zouden

worden aangespoord, terwijl bovendien door de luitenant van piket gezien werd, dat men weer bezig was de kantine te plunderen, begaf hij zich met het piket binnen de omheining waar die afdeling, sterk 1 onderofficier en 16 man, met hoongelach en uitroepen als “dutsen” werd begroet, waarop de commandant van het kamp de luitenant opdroeg, dat gelach en gejoel te doen staken.

Het piket werd tegenover de voorlopige kantine met het front naar de wacht opgesteld. Het werd door een grote menigte Belgen omringd, die schreeuwend en onder het geroep van “hoei, hoei”, de soldaten uitscholden voor “Duts”, “Kwatta-soldaatjes”, enz.

De luitenant, zich onder de Belgen begevend, sommeerde hen enige malen in de Hollandse en in de Franse taal, toch het schreeuwen te staken en uiteen te gaan. Daarop volgde een verwoed geroep, o.m. “gooi de schoppen weg, laat ze zelf werken”, tegen de voorbijtrekkende, van gereedschap voorziene Belgen, waarvan hiervoor reeds werd gesproken. Een voorbijrijdende marechaussee werd uitgefloten.

Omdat de menigte meer en meer opdrong, verplaatste de luitenant het piket zodanig, dat het met de rug naar de kantine en vlak er voor kwam te staan.

Het gejoel en geschreeuw ging steeds door, terwijl de geïnterneerden hoe langer hoe meer opdrongen, en met stenen wierpen.

De luitenant arresteerde een van de opruiers, die in de Franse taal de Belgen ophitste, en sommeerde opnieuw, in het Frans en in het Hollands, om uit elkaar te gaan. Nog een tweede geïnterneerde, die de menigte aan de gang bracht, werd door de luitenant persoonlijk gegrepen en door hem naar de kampcommandant gebracht.

Inmiddels drongen velen om de luitenant heen en scholden hem "Duitse spion".

Meer en meer naderde de menigte de tent van de kampcommandant. Weer sommeerde de luitenant, en vervolgens verplaatste hij het piket naar de rechterzijde van de kantine, omdat de Belgen het poogden te omsingelen.

Nogmaals volgde een sommatie in beide talen, en werd terug een opruier, door de luitenant tot achter de kantine nagelopen, gegrepen: een korporaal kreeg opdracht de man naar de kampcommandant te brengen; hij wist echter te ontsnappen.

De geïnterneerden hielden niet op met schreeuwen en joelen.

Opnieuw begaf de luitenant zich onder de menigte, wees hen op de ernst van de toestand en bezigde tenslotte de woorden: "les Hollandais ont beaucoup de patience, mais quand ça est fini, alors ils savent agir."

Weerom hoongeroep, waarop de luitenant commandeerde "Geef acht; met standvizier!" (de magazijnen waren gevuld en de bajonet was op het geweer geplaatst). De Belgen stoven uiteen, maar riepen tevens: "Schiet maar, Kwatta-soldaatjes", terwijl ze de armen omhoog staken. De luitenant liet de geweren afzetten en op de plaats rusten. Nieuw hoongelach. De luitenant, die uit de kantine een geïnterneerde zag komen, die zich blijkbaar iets had toegeëigend, gaf aan de korporaal opdracht, die man naar de kampcommandant te geleiden. De menigte nam opnieuw een dreigende houding aan, en toen op hetzelfde ogenblik enige stenen achter het piket neervielen, commandeerde de luitenant met luide stem: "Geeft acht; met standvizier; salvo-vuur, aan, vuur."

Een geschreeuw ging op, maar de mannen gingen niet uit elkaar; integendeel, zij drongen zelfs dichter op het piket aan. Of er doden of gewonden waren gevallen, was niet te zien, omdat velen zich op de grond wierpen. Weer werd een steen geworpen, die achter het piket neerviel. Door het verder opdringen zag de luitenant zich genoodzaakt opnieuw vuur te doen geven, ditmaal twee salvo's, kort na elkaar, omdat één salvo niet voldoende was gebleken. Ook na het tweede salvo ging men niet uit elkaar; eerst na het derde begrepen de geïnterneerden dat het ernst was, en ging de menigte, in de richting van de barakken vluchtend, uiteen.

De luitenant liet de geweren bij de voet plaatsen en rukte met het piket in de gewone pas een eind voorwaarts.

Vervolgens is het piket naar de wacht, buiten de omheining, geleid.

In het geheel is door 15 geweerdragenden (1 korporaal was met een arrestant weggezonden en 1 man was als post in de rug uitgezet) gevraagd, en zijn er in totaal 43 patronen verschoten (bij 2 geweren kwamen weigeringen voor).

Door de luitenant is niet met de revolver geschoten: wel heeft hij daartoe de beweging gemaakt en was het inderdaad bij het eerste commando "vuur" zijn bedoeling een schot te lossen om eventuele aarzeling bij de manschappen te voorkomen en zoveel mogelijk zekerheid te hebben, dat het commando juist werd uitgevoerd; wanneer toch één schot valt, volgt bij het afgeven van een saldo de rest in de regel vanzelf.

De revolver weigerde echter.

In het geheel waren 26 geïnterneerden getroffen. Vijf bleken terstond gedood te zijn, en een zesde overleed spoedig daarna. Nog

is één der getroffenen tijdens het vervoer, en een andere in de loop van de middag in het ziekenhuis overleden. De toestand van de 18 overigen is thans zeer gunstig; vier van hen zijn reeds hersteld ontslagen, terwijl dit met de overigen vermoedelijk geleidelijk binnen enige weken het geval zal kunnen zijn.

Alvorens het relaas van het gebeurde te besluiten, dient nog te worden opgemerkt, dat uit verschillende getuigenverklaringen afdoende is gebleken, dat het opsteken der handen waarvan hiervoor sprake was, uitdagend en uittartend was en niet als een teken van overgave kon worden aangemerkt.

Optreden van de zijde der Nederlandse militairen.

Uit het voorgaande blijkt, dat het ingrijpen van het bewakingsdetachement geschied is op last van de kapitein, commandant van het interneringskamp n° 1, die de officier van piket gemachtigd heeft zo nodig van de vuurwapens gebruik te maken.

Het bevel tot vuren is gegeven door de luitenant van piket, doch niet, dan na herhaalde sommaties en nadat getracht was de geïnterneerden met overreding te bewegen uiteen te gaan. Toen daaraan geen gevolg werd gegeven, de houding der menigte steeds dreigender werd, deze meer en meer opdrong en zich niet ontzag met stenen op het piket te gooien, bleef geen ander middel over dan schieten.

De minister, hoewel ten zeerste betreurend dat moest worden overgegaan tot dit middel, waardoor onvermijdelijk slachtoffers moesten vallen, heeft nochtans de overtuiging, dat het krachtig optreden niet alleen nodig maar zelfs niet te ontgaan was, en dat de kapitein en de luitenant, zoeven bedoeld, geheel hebben

gehandeld, zoals hun plicht gebod. Alleen aan dit tijdig en krachtdadig ingrijpen, hoe treurig ook in zijn gevolgen, is het te danken, dat erger werd voorkomen. Ware anders gehandeld, dan zou ongetwijfeld de geest van verzet zich krachtiger hebben ontwikkeld en tot ernstiger ongeregeldheden aanleiding gegeven hebben.

6 januari 1915

De interneringscommandant te Kampen, majoor F. A. Hoeier, heeft gisteren namiddag op de Zandberg met een hartelijke toespraak aan de Belgische geïnterneerden aldaar een vaandel in de Kamperkleuren (wit en blauw) uitgereikt, bij welke plechtigheid de te Kampen aanwezige Belgische en Hollandse officieren tegenwoordig waren.

Het eigen muziekkorps der geïnterneerden liet zich hierbij horen en speelde na afloop het Belgische en Nederlandse volkslied.

7 januari 1915

Familie van Belgische soldaten.

De consul van België voor de provincie Gelderland, te Tiel, heeft, naar De Tijd meldt, van de Belgische regering de opdracht ontvangen, na te gaan, welke familieleden van Belgische soldaten, die sedert 1 augustus jl. onder de wapens zijn, zich in de provincie Gelderland bevinden, ten einde aan hen een geregelde uitkering te kunnen doen.

De personen, die daarvoor in aanmerking komen, zijn; de echtgenote voor haarzelf en hun kinderen; de persoon die de kinderen verzorgt indien de militair weduwnaar is of uit de echt

gescheiden; de vader en moeder of de overlevende van hen, indien de militair ongehuwd is; de grootouders of de overlevende van hen, die voor de militair heeft zorg gedragen; de persoon die zorg draagt voor verweesde broers en zusters van de militair, die jonger zijn dan 14 jaar of invalide; de moeder van het wettelijk erkende kind, dat militair is.

Om een uitkering te verkrijgen is het nodig, dat aan de consul worden medegedeeld: naam, voornamen en nummer van de militair, het jaar en de gemeente waarin hij voor de militie is ingeschreven, en de familiebetrekking tot degene, die de uitkering verlangt, met diens woonplaats in België. De familiebetrekking moet worden aangetoond door afdoende bewijsstukken of bij gebreke daaraan door geloofwaardige getuigenverklaringen of op andere aannemelijke wijze.

Geïnterneerden.

Gisteren zijn de Belgische soldaten, behorende tot het eerste en tweede linieregiment, uit de nieuwe kazerne te Harderwijk naar het interneringskamp overgebracht.

9 januari 1915

Geïnterneerden.

Na het vertrek van de Belgische geïnterneerde soldaten uit de kazernes te Amersfoort is gebleken, dat aan de gebouwen en het meubilair veel schade is toegebracht. Van verschillende vertrekken zijn de deuren geforceerd, zonder dat dit altijd van buiten zichtbaar was. Kasten zijn opengebroken, afsluitingen verbroken, en verschillende voorwerpen van meubilair, enz. zijn verdwenen.

10 januari 1915

De meeste studenten uit de verschillende interneringskampen zijn thans te Amersfoort verzameld. Die uit Soesterberg zullen vermoedelijk a.s. dinsdag definitief daar komen en eveneens ondergebracht worden in de school der verlofs officieren.

Het aantal der ingeschreven studenten bedraagt thans 84; een 20-tal studenten uit Harderwijk, die in de mening verkeerden, dat zij dagelijks tussen Soesterberg en Amersfoort zouden moeten heen en weer gaan, hadden verzocht te Harderwijk te mogen blijven.

12 januari 1915

Geïnterneerden.

Te Bodegraven komen veertig Belgische officieren, die tot nu in Amersfoort waren geïnterneerd. Zij zullen in het fort de Werickerschans worden ingekwartierd, dat daartoe in gereedheid is gebracht. De bewakingstroep komt bij de burgerij in kwartier.

Een en ander staat onder bevel van majoor van de cavalerie baron van Boecop.

Militaire rechtspleging tegen geïnterneerde militairen.

Bij ministeriële beschikking is met betrekking tot de militaire rechtspleging tegen geïnterneerde militairen bepaald:

Voor wat de militaire rechtspleging betreft worden geacht tot een afzonderlijk garnizoen te behoren, de hier de lande geïnterneerde militairen van een buitenlandse mogendheid, voor zover zij zich onder de bewaring van de landmacht bevinden.

Indien de bedoelde geïnterneerde militairen worden verdacht zich aan een strafbaar feit te hebben schuldig gemaakt, worden de functies, welke de artikelen 11 en 12 van de rechtspleging bij de landmacht aan de garnizoenscommandant opgedragen, te hunnen opzichte vervuld door de commandant van het interneringsdepot, waartoe zij behoren.

13 januari 1915

Geïnterneerde Belgische studenten.

Nu alle Belgische studenten uit alle interneringskampen van heden af in de school voor officieren te Amersfoort ondergebracht zijn, zullen de colleges onmiddellijk beginnen.

Aanvankelijk zullen voordrachten gehouden worden door prof. Collard (Leuven), prof. Michotte (Leuven), prof. Halkin (Luik), prof. Séverin (Gent), prof. Van Puyvelde (Gent), prof. Wauters (Luik), dr. Eggen (Gent), majoor Rabozee, kapt. Baudelet, kapt. Gillet, luit. Blutz.

Later waarschijnlijk ook prof. De Mynck (Leuven), prof. Van der Linden (Luik) en nog enige anderen, onder wie Frans van Cauwelaert, die thans in Italië vertoeft.

Toezeggingen zijn verder ontvangen van prof. Schrijnen (Utrecht) en nog enige Utrechtse hoogleraren, en prof. Van der Hoeve (Groningen), die als officier van gezondheid daar ter stede verblijft.

14 januari 1915

Men meldt ons:

De heer Victor de Lille, bekend voorstander der Vlaamse beweging, uitgever en redacteur van "Het Getrouwe Maldeghem" te Maldeghem, is door de Duitsers gevangen genomen. Waarheen hij gebracht is weten zijn verwanten, die in Zeeuws-Vlaanderen vertoeven, niet.

17 januari 1915

Geïnterneerden.

De Belgische soldaten, behorende tot de linieregimenten 7-14 en tot het 3^e regiment jagers, zijn gisteren uit de nieuwe kazerne te Harderwijk naar het interneringskamp overgebracht.

21 januari 1915

Geïnterneerden.

In de gehoorzaal te Kampen wordt vandaag een huisvljttentoonstelling van Belgische geïnterneerde militairen geopend.

22 januari 1915

Geïnterneerden.

Zes geïnterneerde Belgische officieren, onder wie een luitenant-kolonel, die onlangs tot de stand van soldaat werden teruggebracht, in verband met hun houding aan het front, zijn thans, naar men ons meldt, in hun rang hersteld. Zij vertrekken heden van Leeuwarden naar Amersfoort.

23 januari 1915

Geïnterneerden.

In ons ochtendblad van gisteren hebben wij gemeld dat de zes geïnterneerde Belgische officieren (onder wie een luitenant-kolonel), die enige tijd geleden wegens hun houding aan het front tot de stand van soldaat waren teruggebracht, thans weer in hun oude rang waren hersteld. Van bevoegde zijde wordt ons nu echter medegedeeld, dat dit bericht onjuist is geweest. De gemelde gewezen officieren zijn geenszins in rang en eer hersteld.

De geïnterneerde Belgische soldaten die behoren tot het 5^e en het 6^e linieregiment, het 1^e, 2^e en 3^e regiment jagers en de karabiniers zijn gisteren uit de nieuwe kazerne van Harderwijk naar het interneringskamp onder die gemeente overgebracht. In dat kamp zijn ook 14 biljarten geplaatst.

Geïnterneerden.

De Zwoller Courant verneemt, dat de Belgische geïnterneerden te Zwolle en te Kampen spoedig naar Harderwijk zullen worden overgebracht. De overgang zal met het oog op de nadere bestemming van het kazernement ultimo januari voltooid moeten zijn.

Voorts, dat de te Zwolle geïnterneerde Belgische officieren, alsmede hun oppassers, aldaar blijven. De territoriale bevelhebber blijft met het toezicht belast.

De geïnterneerde officieren met hun oppassers uit Kampen, alsmede uit Assen, welk depot ook wordt opgeheven en naar Oldebroek zal worden overgebracht, zijn bestemd voor internering te Nunspeet, voor zover zij niet in Harderwijk en Oldebroek nodig worden geoordeeld. Met het toezicht op die officieren te Nunspeet

wordt belast majoor Hoefer, thans commandant van het interneringsdepot te Kampen.

26 januari 1915

Diefstal van bier in het interneringskamp.

Men zal zich herinneren, dat er in de dagen van het oproer in het Zeister interneringskamp, ook sprake is geweest van plundering van de kantine. Bij die plundering schijnt de Belgische infanterie tuk te zijn geweest op bier. Enige vaatjes bier, toebehorende aan de pachter van die kantine, zijn althans tijdens het tumult in het kamp door Belgische infanteristen gekaapt en naar de loodsen der geïnterneerden gerold, waar het bier met veel liefhebberij de weg van alle bier is opgegaan. Nu is het natuurlijk niet gemakkelijk geweest in de consternatie van het oproer al die bierdieven te pakken te krijgen, maar één Belgische infanterist werd gesnapt, toen hij bezig was in gezelschap van kameraden een van die tonnetjes bier weg te rollen naar de verblijven der geïnterneerden. Rijksveldwachters hielden hem aan en stelden de dader in arrest. Gisteren heeft de Belgische bierdief voor het hem ten laste gelegde misdrijf "diefstal tijdens muiterij" voor de Utrechtse rechtbank terechtstaan. Enige infanteristen uit het interneringsdepot aan de Amersfoortse straatweg, landgenoten van de beklaagde, fungeerden ter zitting als getuigen, en probeerden het aldus voor te stellen, dat hun wapenbroeder niet de enige schuldige was en dat het lang niet vast stond, dat hij het bier zelf gekaapt had. Hij kon het wel weer van een derde hebben gekregen.

De officier vroeg 6 maanden gevangenisstraf, onder aftrek van de voorlopige hechtenis.

Mr. Jordens riep voor de Belg de clementie van de rechtbank in, er op wijzend, dat zes maanden gevangenisstraf volgens hem véél te erg is voor een eenvoudige diefstal van een tonnetje bier, waarop de officier nog eens onderstreepte, dat deze diefstal beschouwd moest worden in het licht van de verzwarende omstandigheid van “diefstal tijdens muiterij.”

De rechtbank doet op 1 februari uitspraak.

27 januari 1915

Vrijgelaten Belgische geneesheren.

Parijs, 26 januari. 64 Belgische geneesheren die te Antwerpen gevangen waren genomen en te Heidelberg geïnterneerd, zijn op vrije voeten gesteld. Zij zeggen dat de behandeling te Heidelberg vrij goed was, maar dat zij er als krijgsgevangenen werden beschouwd.

28 januari 1915

Geïnterneerden.

Gisteren zijn de laatste Belgische soldaten uit de nieuwe kazerne te Harderwijk naar het interneringskamp onder deze gemeente overgebracht.

Het Vlaamse nieuws verneemt dat, dank zij de tussenkomst van de Duitse gouverneur-generaal van België, de Belgische geestelijken, welke in Duitsland met andere krijgsgevangenen opgesloten waren, op vrije voeten zijn gesteld en hun ambt kunnen hernemen.

Geïnterneerden.

Te Oldebroek zullen, zo meldt men ons, ook barakken gebouwd worden ter huisvesting van vrouwen van geïnterneerde soldaten.

In Den Haag is de Belgische generaal Doffin aangekomen. In opdracht van de Belgische regering en met toestemming van de Nederlandse regering zal hij een bezoek brengen aan verschillende interneringskampen, waar Belgische militairen verblijven.

De generaal is vergezeld van een kapitein. Hij heeft een bezoek gebracht aan de Belgische gezant in Den Haag, baron Fallon, en heeft zijn opwachting gemaakt bij de minister van oorlog in diens kabinet.

Het bezoek aan de kampen heeft geenszins tot doel zich ambtelijk op de hoogte te stellen van de wijze van huisvesting van de Belgische geïnterneerden, maar draagt het karakter van een belangstellingsbezoek.

Vermoedelijk zal generaal Doffin worden vergund, zich door een op parool vrijgelaten Belgisch geïnterneerd officier te laten begeleiden.

29 januari 1915

Geïnterneerden.

Gisteren zijn te Harderwijk, uit Kampen, 600 Belgische militairen aangekomen, die allen naar het interneringskamp overgebracht werden.

30 januari 1915

Berlijn, 29 januari. 2394 Belgische burgerlijke gevangenen, tegen wie geen proces voor een krijgsraad aanhangig is gemaakt, mogen naar hun woonplaatsen terugkeren.

Geïnterneerden.

Maandag en dinsdag vertrekken de Belgische geïnterneerden in extratreinen, elk van 1250 man ongeveer, uit Assen naar Oldebroek.

Mr. Franck is heden naar het kamp der Belgische geïnterneerden te Zeist en dat te Harderwijk vertrokken en zal ook het vluchtelingenkamp te Nunspeet bezoeken.

Geïnterneerden.

Het Belgische gezantschap in Den Haag heeft 500 gulden ontvangen van de tentoonstelling van huisvlijt van geïnterneerden te Kampen. Dit geld is bestemd voor de noodlijdenden in België.

31 januari 1915

Voor de geïnterneerde Belgische soldaten.

Gelijk wij kortgeleden hebben medegedeeld, heeft een commissie te Zwolle zich ervoor ingespannen, om zoveel in haar vermogen is aan de geïnteresseerde Belgische soldaten nuttige afleiding te bezorgen. De commissie heeft veel voldoening van haar werk, doch er blijft natuurlijk voor de geïnterneerde manschappen nog veel te doen. Er is thans daarom een Belgische commissie in wording, die hoopt, naar en wellicht in samenwerking met de Zwolse commissie, ten bate van de geïnterneerden te kunnen werkzaam zijn.

Een tweetal leden van die commissie, gedelegeerden van de gemeente Brussel, hebben ons een en ander medegedeeld van de

plannen van deze commissie, die zal werken onder beschermheerschap van de Belgische gezant te 's Gravenhage, baron de Fallon.

Deze commissie zal zich, althans aanvankelijk, vooral het lot van de geïnterneerde ambachtslieden onder de Belgische soldaten aantrekken. Hier ligt dan ook een taak gereed, die beter dan door Hollanders door Belgen kan worden vervuld.

Ledigheid en verveling is voor iedereen schadelijk, doch wel in het bijzonder voor ambachtslieden, omdat zij door gebrek aan bezigheid gemakkelijk hun vaardigheid in hun handwerk kunnen verliezen. Nu heeft het de Belgische heren getroffen, dat de wijze van uitoefening van de ambachten hier te lande en in België in mening opzicht verschilt. Er zijn in België allerlei gebruiken, gewoonten en behoeften, die hier niet bestaan, waardoor een leiding van Belgische deskundigen bij de verschaffing van bezigheid aan Belgische vaklieden, allicht voor deze mensen meer vrucht zou kunnen dragen, dan bij leiding door Nederlanders het geval zou kunnen zijn. Immers, eerst daardoor zal de zo hoogst wenselijke aanpassing aan Belgische werkwijzen en gewoonten kunnen verkregen worden.

De heren, die gisteren bij ons op bezoek waren, hebben voor hun plan alle medewerking van de Nederlandse militaire autoriteiten toegezegd gekregen. Zij hebben, met voorkennis van de minister van oorlog, aan de interneringskampen te Zeist en Harderwijk een bezoek gebracht, en waren vol lof voor hetgeen van Nederlandse zijde reeds gedaan was en nog verricht wordt, en hun was van de zijde der militaire autoriteiten, naar zij ons mededeelden, de nodige steun toegezegd, om hun voornemens ten bate van de

ambachtslieden, die op een tienduizend worden geschat, ten uitvoer te kunnen brengen.

Dat de taak, die zij op zich hebben genomen, verre van gemakkelijk is, daarvan waren zij overtuigd. Doch, gegeven de welwillende en voorkomende wijze, waarop zij door de militaire autoriteiten waren ontvangen, hadden zij vertrouwen, te zullen kunnen slagen. Aanvankelijk wordt begonnen met de inrichting van tekencursussen, en het plan is dan geleidelijk meer theoretische en vooral ook praktische cursussen te organiseren.

De commissie heeft inderdaad een breed veld van nuttige werkzaamheid - werkzaamheid die niet slechts de geïnterneerden, doch ook België op de duur ten goede zal komen – voor zich, en zal zonder twijfel voldoening van haar arbeid hebben.

1 februari 1915

Uit Roosendaal wordt aan de Tijd gemeld, dat uit Duitsland 2500 burgerkrijgsgevangenen naar België terug zijn gezonden. Te Leuven werden zij in drie ploegen verdeeld, waarbij er een voor Antwerpen en een voor Brussel en omstreken was. Te Mechelen werden zij vrijdagnacht in het feestgebouw geherbergd. Zij maakten een zeer erbarmelijke indruk en klaagden over de geleden ontberingen. Namens kardinaal Mercier werden zij toegesproken door mgr. Dirk Ed. de Laet, deken van Mechelen, die hen welkom heette en woorden van bemoediging tot hen richtte.

2 februari 1915

Geïnterneerden.

Majoor Mamet, op parool vrijgelaten geïnterneerd Belgisch hoofdofficier te Amersfoort, is met toestemming van de minister van oorlog, toegevoegd aan de Belgische generaal Dossin, om deze als adjunct bij te staan tijdens zijn verblijf in ons land en hem te vergezellen bij de bezoeken, die de generaal binnenkort gaat brengen aan de plaatsen, waar Belgische militairen geïnterneerd zijn.

Generaal Dossin heeft met verlof van de minister, bezoek ontvangen van generaal Werbrouck, geïnterneerd te Zwolle.

Een Belgisch officier, in Gaasterland geïnterneerd, heeft zijn erewoord teruggevraagd en is naar Urk overgebracht.

De Utrechtse rechtbank heeft gisteren een Belgische soldaat, die tijdens de munitie van een aantal geïnterneerden in het kamp bij Zeist een vaatje bier stal, veroordeeld tot 5 maanden gevangenisstraf met aftrek van de voorlopige hechtenis.

De correspondent van de Tijd te Roosendaal, die te Mechelen getuige was van de terugkeer van 540 burgergevangenen uit Duitsland, meldt daaromtrent onder meer:

“Niemand mocht met de langzaam voorbijgaande armzaligen spreken, die in hun verwaarloosde staat, met hun lange, wilde haren over de ongeschoren en vermagerde gezicht een beeld van troosteloze ellende boden. In een bundeltje sleepten zij al hun hebben en houden mee. Allen hebben zij nog de kleren aan, waarin zij bijna een half jaar geleden uit hun huizen gehaald of op straat in hechtenis genomen zijn. Een schoenlapper had zelfs zijn schootvel nog niet afgelegd en men kon allen aanzien, dat zij in hun boezeroenen en luchtige zomerkleding veel hadden geleden van de koude en het slechte weer.

Verschillenden van hen waren zo ziek, dat zij per brancard naar het ziekenhuis moesten worden gebracht. De klacht over het slechte voedsel was algemeen, behalve bij enkelen, die het voorrecht hadden gehad enig geld te bezitten.

Zoals men weet, werden de teruggekeerden namens kardinaal Mercier welkom geheten door de deken van Mechelen. Deze sprak hen toe en eindigde zijn rede aldus: "Vergeet uw geleden leed en draag het ten hemel op voor de toekomst van het christelijke België, dat zal herrijzen, en voor de toekomst van uw heerlijk Vlaanderenland.

Een der teruggekeerden dankte namens allen en riep: "De Vlaamse Leeuw is niet uitgeput, morgen staat hij weer overeind!"

3 februari 1915

Geïnterneerden.

Uit Harderwijk meldt men ons:

Na het vertrek van de Belgische militairen uit de nieuwe kazerne alhier is gebleken, dat aan het gebouw en het meubilair belangrijke schade is toegebracht. Het gebouw verkeerde verder in een staat, die een grote schoonmaak zeer nodig deed zijn. Een groot aantal burgerpersonen is hiermee aangevangen.

Geïnterneerden.

Hedenmorgen om 10 uur zijn de te Leeuwarden geïnterneerde Belgische militairen, ruim 1200, per extratrein naar Oldebroek vertrokken.

4 februari 1915

Maandag jl. zijn er, naar Het Vaderland meldt, weer twee Belgische officieren uit Amersfoort naar Urk vertrokken, daar zij hun erewoord hebben terugverlangd.

De Belgische generaal Dossin, die in Den Haag vertoeft ter uitvoering van een opdracht van zijn regering, bezocht heden Leiden en Haarlem, waar Belgische paarden geïnterneerd zijn.

Hij werd vergezeld door de reserveritmeester van ons leger J. van Rinkhuijzen.

5 februari 1915

Ik had, aldus de heer K., in Dendermonde een primeurtje. Te midden der puinhopen hoor ik opeens vreugdekreten. Ik spoed mij naar de totaal verwoeste vlammarkt en hoor, dat de burgerlijke krijgsgevangenen van Dendermonde uit het kamp van Soltau bij Hannover zijn teruggekeerd.

Vijfhonderd burgers uit Dendermonde en Lebbeke keerden naar hun dierbaren terug.

Ik waagde het een hunner aan te houden en hem uit te nodigen in een caféteje te midden der puinhopen een glaasje te gaan drinken. En de man vertelde mij zijn wedervaren. Menigmaal bedreigd met de dood, werd hij tenslotte als krijgsgevangene naar Soltau gevoerd.

In de Nieuwe Rotterdamsche Courant, die in het kamp mocht binnenkomen, had hij enige weken later gelezen, welk een lot zijn vaderstad had getroffen. Maar zó ontzettend had hij het zich toch niet voorgesteld. De kost in het kamp bestond 's morgens uit thee of koffie, anderhalve kilo brood voor drie dagen, 's middags

aardappelen of soep en 's avonds weer thee of koffie. Een enkele keer kregen zij stokvis. Meer kon ik van de man niet te weten komen. Evenals de meesten zijner kameraden was de man door het verblijf in het kamp en de lange reis fysiek zeer geschokt.

9 februari 1915

Geïnterneerden.

De Belgische generaal Dossin heeft heden de uitvoering van de opdracht van zijn regering, tot het bezoeken van plaatsen hier te lande, waar Belgische militairen geïnterneerd zijn, aangevangen.

De generaal is allereerst naar Zwolle vertrokken. Hij wordt eerst volgende maandag in Den Haag terug verwacht. De generaal werd vergezeld door majoor Mamet, hier te lande geïnterneerd, die, gelijk vroeger al gemeld, hem in zijn taak bijstaat als adjudant.

12 februari 1915

Op aanstichting van pater Stamm, te Keer, en de gravin de Geloës, te Eijsden, heeft zich te Maastricht, in de stichting De Stuers, een comité gevormd, dat wil werkzaam zijn ten behoeve van gewonden en krijgsgevangenen, zonder te letten op nationaliteit of godsdienst.

13 februari 1915

Geïnterneerden.

Aan de Vlaamsche Stem wordt van 10 dezer geschreven:

“Generaal Dossin, daartoe gelast door de Belgische staat, heeft vandaag een bezoek gebracht aan het interneringskamp te

Oldebroek. Na de troepen in ogeschouw genomen te hebben, sprak hij zijn tevredenheid uit over hun kleding en beval hun aan om veel zorg te dragen voor hun kleren, daar de Belgische staat al de beschikbare stoffen nodig had voor de soldaten aan de vuurlinie. Ook berispte hij het slecht gedrag van enige belhamels, die de anderen ophitsen en die in de mening zijn, dat er geen onderscheid in graad bestaat onder de geïnterneerden. Er zou later, eens in België teruggekeerd, persoonlijk rekenschap moeten gegeven worden van alle doen en laten.

Hij raadde de manschappen aan geduld te hebben en zich niet al te licht ontevreden te tonen, daar zij moeten inzien, dat zij, alhoewel zij niet vrijwillig in Nederland waren, zich toch dankbaar moesten tonen voor de Nederlanders, niet alleen omdat zij zo goed als maar kan hier onder dak en veilig zijn, maar ook omdat dit rijk honderdduizenden dakloze Belgische vluchtelingen geherbergd heeft en nog herbergt.

Hij zou ook trachten allen bezigheid te verschaffen volgens hun vak, want vadsigheid is des duivels oorkussen.

Een algemeen handgeklap bewees, dat de geïnterneerden het met hem eens waren.

Daarna bezocht de generaal de barakken.”